

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci navrhovateľky **T. O.**, bytom R. 10, proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, **o preplatok na predčasnom starobnom dôchodku**, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 22. septembra 2010, č. k. 24Sd/9/2010-45, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 22. septembra 2010, č. k. 24Sd/9/2010-45, **m e n í** tak, že rozhodnutie odporkyne číslo X. zo dňa 15. decembra 2009 **z r u š u j e a v r a c i a** na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo X. zo dňa 15. decembra 2009 a navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že preskúvaným rozhodnutím číslo X. z 15. decembra 2009 odporkyňa podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) uložila navrhovateľke povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu na predčasnom starobnom dôchodku vo výške

6194,64 Eur. Krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľka v žiadosti o starobný dôchodok neuviedla všetky rozhodné skutočnosti pre posúdenie nároku na dôchodok, lebo ako dobu zamestnania od 1. augusta 1997 do 31. decembra 2004 uviedla SPP, a.s., Bratislava závod Senica v zmysle evidenčného listu predloženého zamestnávateľom, avšak podľa dodatočného oznámenia zamestnávateľa bola navrhovateľka do 31. decembra 1992 zamestnaná v organizácii Tranzitný plynovod Praha, ktorý patril do Českej republiky a táto organizácia bola delimitovaná do SPP, a.s. Bratislava ako Divízia Transgaz Senica dňom 1. januára 1993. Podľa názoru krajského súdu delimitácia zamestnávateľa sa týkala nielen navrhovateľky, ale všetkých zamestnancov organizácie. Táto skutočnosť bola aj vzhľadom na rozdelenie Českej a Slovenskej Federatívnej republiky navrhovateľke známa a vzhľadom na Zmluvu medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálnom zabezpečení, publikovanú v Zbierke zákonov pod číslom 318/1997 Z. z. krajský súd dospel k záveru, že navrhovateľka musela predpokladať, že v jej prípade došlo k nesprávnemu zhodnoteniu doby zamestnania a že dôchodok sa jej vyplácal neprávom vo vyššej sume ako patril. Vedomosť navrhovateľky podľa súdu vyplýva z listu jej spolupracovníčky zo 17. januára 2006 o rozpore v poskytovaní dôchodkových nárokov u navrhovateľky z titulu zamestnania do 31. decembra 1992 v Tranzitnom plynovode, k.p. Praha a o vedomosti zamestnancov o zaradení ich pracoviska do 31. decembra 1992. Pokiaľ navrhovateľka vzniesla námietku premlčania, túto krajský súd nepovažoval za dôvodnú vzhľadom na to, že od zistenia, že sa predčasný starobný dôchodok vypláca neprávom, teda od 5. decembra 2005 do vydania napadnutého rozhodnutia z 15. decembra 2009 neuplynula lehota podľa § 236 ods. 3 zákona, keďže do jej plynutia sa nezapočítava doba súdneho konania, vedeného od 26. februára 2006 do 5. septembra 2007 na krajskom súde pod sp. zn. 38Sd/95/2006 o preskúmanie predchádzajúceho rozhodnutia odporkyne.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka včas podaným odvolaním, podaným na poštovú prepravu dňa 19. novembra 2010, v podstate z dôvodov, z ktorých podala návrh na preskúmanie rozhodnutia odporkyne. V doplnení odvolania, podaného na poštovú prepravu dňa 7. decembra 2010 uviedla, že je pravdou, že mohla vedieť a vedela o rozdelení bývalej ČSFR, nevedela však o postupe jej zamestnávateľa pri delimitácii jej zamestnávateľskej organizácie a už vôbec nemohla predpokladať, že vzhľadom na obsah dohôd medzi Slovenskou republikou a Českou republikou ide o nesprávne zhodnotenú dobu. Aj keď neznalosť Zmluvy neospravedlňuje, je toho názoru, že za túto neznalosť ju nemožno trestať ani postihovať. Nepredpokladala preto, ani nemohla predpokladať, že jej dôchodková dávka

bola priznaná neprávom a v nesprávnej výške a ničím nezavinila, že jej dôchodok bol vyplácaný. Trvala na tom, že pracovníčke pobočky Sociálnej poisťovne uviedla podľa jej pokynov všetky okolnosti, rozhodujúce pre vznik nároku na dôchodok a jeho výplatu. Je toho názoru, že presný postup pri delimitácii jej zamestnávateľa a dôsledky s tým spojené by mala poznať predovšetkým odporkyňa a jej pracovníci. Pokiaľ k žiadosti o dôchodok priložila evidenčný list dôchodkového zabezpečenia, nebolo jej povinnosťou skúmať, aké dôsledky pre ňu má jeho (neskoršia) oprava. Navrhovateľka preto žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie odporkyne zrušil, alternatívne aby rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

K odvolaniu navrhovateľky sa odporkyňa vyjadrila podaním z 30. decembra 2010. Poukázala na to, že rozsudok krajského súdu obsahuje správne poučenie o podaní odvolania a jeho obsahu, pričom navrhovateľka podala 19. novembra 2010 len „blanketné“ odvolanie bez uvedenia dôvodov odvolania a dôvody odvolania doplnila až podaním zo 7. decembra 2010. Blanketné odvolanie podľa názoru odporkyne nemožno považovať za odvolanie, pričom odvolanie zo 7. decembra 2010 bolo podané jednoznačne po uplynutí pätnásťdňovej lehoty na odvolanie. Keďže podľa § 205 ods. 3 O.s.p. môže odvolateľ dôvody odvolania rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie, teda do 15 dní odo dňa doručenia rozsudku, odporkyňa navrhla, aby odvolací súd odvolanie navrhovateľky odmietol ako oneskorene podané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v medziach odvolania a dospel k záveru, že ho je potrebné zmeniť.

Odvolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou včasného podania odvolania.

Podľa § 218 ods. 1 O.s.p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré

- a) bolo podané oneskorene;
- b) bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený;
- c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné;
- d) nemá náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2; ak boli dodržané podmienky podľa § 209 ods. 1 a § 211 ods. 1;
- e) rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Rozsudok krajského súdu bol navrhovateľke doručený 9. novembra 2010. Je zrejmé, že navrhovateľka podala odvolanie včas, dňa 19. novembra 2010.. Nie je preto splnená podmienka na postup podľa § 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p. a to bez ohľadu na to, že toto odvolanie neobsahovalo všetky náležitosti uvedené v § 205 ods. 1 a 2 O.s.p.

Odmietnutie odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p. prichádza do úvahy len vtedy, ak boli splnené podmienky uvedené v § 209 ods. 1 a § 211 ods. 1 O.s.p.

Podľa § 209 ods. 1 O.s.p. súd prvého stupňa uznesením vyzve toho, kto podal odvolanie neobsahujúce náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2, aby chýbajúce náležitosti doplnil, a poučí ho o následkoch neodstránenia väd odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d/. Ak sa aj napriek výzve súdu odvolanie nedoplní alebo ak ide o oneskorené odvolanie alebo podané tým, kto naň nie je oprávnený, predloží súd prvého stupňa odvolanie na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

Z ustanovenia § 209 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že ak bolo podané odvolanie, ktoré neobsahuje náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2 O.s.p., súd vyzve odvolateľa na doplnenie odvolania a len v prípade nedoplnenia odvolania v určenej lehote môže odvolací súd odvolanie odmietnuť. Pokiaľ odvolateľ svoje odvolanie doplní ešte predtým, ako ho na doplnenie odvolania vyzve súd prvého stupňa, taká skutočnosť nemôže byť posudzovaná na ťarchu odvolateľa. Z uvedeného dôvodu včas podané neúplné, ale ešte pred výzvou podľa § 209 ods. 1 O.s.p. doplnené odvolanie nemožno odmietnuť ani podľa § 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o predpísaní preplatku na dôchodku podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení.

Podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zákona príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že na účely rozhodnutia o povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku sociálneho poistenia je odporkyňa povinná skúmať, či boli splnené všetky tam uvedené podmienky, teda či navrhovateľka vedela alebo musela z okolností predpokladať, že sa jej dávka vyplatila neprávom.

Odporkyňa v preskúvanom rozhodnutí povinnosť navrhovateľky vrátiť neprávom vyplatený predčasný starobný dôchodok za obdobie od 1. januára 2005 do 17. apríla 2006 vyvodila z toho, že navrhovateľka v žiadosti o dôchodok vedome neuviedla, že sídlo zamestnávateľa k 31. decembru 1992 bolo na území Českej republiky a túto skutočnosť zatajila, hoci jej to bolo všeobecne známe ako zamestnankyni SPP i vzhľadom na oznámenia spolupracovníkov o hodnotení ich nárokov na dôchodky Českou správou sociálneho zabezpečenia v Prahe a teda musela predpokladať, že predčasný starobný dôchodok jej bol vyplácaný neprávom.

V zmysle § 67 ods. 3 zákona nárok na predčasný starobný dôchodok vzniká najskôr odo dňa podania žiadosti o predčasný starobný dôchodok a nárok na jeho výplatu vzniká podľa § 109 ods. 2 zákona splnením podmienok ustanovených týmto zákonom na vznik nároku na dávku a splnením podmienok nároku na jej výplatu.

Žiadosť o priznanie dávky sa podáva na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou. Žiadateľ o dávku je povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na nárok na dávku a nárok na jej výplatu spôsobom určeným Sociálnou poisťovňou (§ 184 ods. 5 zákona).

Žiadosť o predčasný starobný dôchodok bola s navrhovateľkou spísaná na pobočke Sociálnej poisťovne Senica dňa 20. januára 2005 na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou. Podľa prílohy č.1 k žiadosti je potrebné v žiadosti uviesť dobu zamestnania, poistenia a iných činností a ak ide o zamestnanie v cudzine, uviesť aj názov štátu, ďalej je potrebné uviesť odkedy–dokedy zamestnanie trvalo, názov a adresu zamestnávateľa a uviesť, údaj o predložených dokladoch.

Z obsahu požadovaných údajov, ktoré je v žiadosti potrebné uviesť nevyplýva, že by navrhovateľka mala uviesť, že sídlo zamestnávateľa k 31.decembru 1992 bolo na území Českej republiky.

Navrhovateľka v žiadosti uviedla, že od 1. augusta 1977 do 31. decembra 2004 pracovala u zamestnávateľa SPP Bratislava závod Senica, a.s. Správne a v súlade s požiadavkou Sociálnej poisťovne teda uviedla názov a adresu zamestnávateľa, platné v čase

skončenia pracovného pomeru, pričom v poznámke o predložených údajoch je uvedené, že evidenčný list o dobách poistenia bol zaslaný. Vzhľadom na to je nedôvodný a ničím nepodložený záver odporkyne, že navrhovateľka vedome neuviedla, že sídlo zamestnávateľa k 31. decembru 1992 bolo na území Českej republiky alebo že by túto skutočnosť zatajila.

Taktiež záver odporkyne, že navrhovateľke ako zamestnankyni SPP muselo byť známe, že sídlo zamestnávateľa k 31. decembru 1992 bolo na území Českej republiky a že táto okolnosť bola zamestnancom SPP všeobecne známa, nie je podložený. Ani v prípade vedomosti o tejto skutočnosti nie je ničím podložený záver odporkyne, že navrhovateľka vzhľadom na túto okolnosť vedela alebo musela z okolností predpokladať, že predčasný starobný dôchodok jej bol priznaný a vyplácaný neprávom.

Pokiaľ krajský súd v rozsudku uviedol, že vedomosť navrhovateľky o tom, že predčasný starobný dôchodok jej nemal byť priznaný vyplýva z listu jej spolupracovníčky zo 17. januára 2006, taký záver súdu je nesprávny. Uvedeným listom sa totiž na odporkyňu obrátila p. E. K. len *so žiadosťou o vysvetlenie*, prečo jej nebol priznaný starobný dôchodok, hoci navrhovateľke, s ktorou do 31. decembra 2003 pracovala u toho istého zamestnávateľa, predčasný starobný dôchodok priznaný bol.

Podľa Čl. 20 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení (ďalej len „Zmluva“), uverejnenou v Zbierke zákonov pod č. 318/1994 Z. z. doby zabezpečenia získané pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa považujú za doby zabezpečenia toho zmluvného štátu, na ktorého území mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo naposledy pred týmto dňom.

Podľa Čl. 23 Správnej dohody o vykonávaní Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení (ďalej len „Správna dohoda“), uverejnenou v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 175/1995 Z. z. zamestnávateľa v oboch zmluvných štátoch označia evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia všetkých zamestnancov, ktorých zamestnávali ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, skráteným názvom toho štátu, na ktorého území mali títo zamestnávateľa pred rozdelením Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sídlo (článok 15 Správnej dohody). Tento údaj sa vyznačí na prvej strane evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia v pravom hornom rohu (červenou farbou).

Podľa Čl. 15 ods. 1 Správnej dohody sídlom zamestnávateľa sa rozumie adresa, ktorá je ako sídlo zapísaná v obchodnom registri. Ak je zamestnávateľom fyzická osoba, sídlom je adresa, ktorá je v obchodnom registri uvedená ako miesto podnikania; ak je zamestnávateľom odštepny závod alebo iná organizačná zložka zapísaná v obchodnom registri, sídlom zamestnávateľa sa rozumie adresa tohto odštepneho závodu alebo organizačnej zložky.

Z citovaných ustanovení Správnej dohody vyplýva, že údaj o tom, že zamestnávateľ navrhovateľky ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky mal sídlo na území Českej republiky bol povinný uviesť zamestnávateľ navrhovateľky na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia (poistenia) a taký evidenčný list bol povinný predložiť príslušnej pobočke.

Z dávkového spisu odporkyne jednoznačne vyplýva, že Slovenský plynárenský priemysel, a.s., Bratislava, Divízia Slovtransgaz – závod 07, Železničná 856/134, Senica ako zamestnávateľ navrhovateľky v dobe od 1. augusta 1977 ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia, predloženom pobočke Sociálnej poisťovne Senica dňa 30. júna 2004, skrátený názov štátu podľa Čl. 23 Správnej dohody nevyznačil. Urobil tak až v potvrdení zo 14. februára 2006, doručenom odporkyni dňa 21. februára 2006.

Pokiaľ zamestnávateľ navrhovateľky porušil jeho povinnosť podľa § 290 ods. 1 a 2 v spojení s § 231 ods. 1 písm. j/ zákona a Čl. 23 Správnej dohody, taká skutočnosť nemôže byť na ťarchu navrhovateľky.

Zo žiadneho dokladu nevyplýva, že by navrhovateľka vedela alebo z okolností mohla predpokladať, že jej predčasný starobný dôchodok bol priznaný neprávom. Práve naopak z podaní navrhovateľky, založených v dávkovom spise odporkyne vyplýva, že nechápe, prečo by mala mať nárok na dôchodok z Českej republiky a nie na Slovensku. V dávkovom spise odporkyne sa nenachádza žiadny doklad, z ktorého by sa dalo vyvodiť, že navrhovateľke niektorý zo spoluzamestnancov oznámil, že ich nároky na dôchodky hodnotí Česká správa sociálneho zabezpečenia v Prahe. Nedôvodný je preto záver odporkyne, že navrhovateľka by vzhľadom na také oznámenie vedela alebo musela z okolností predpokladať, že sa jej predčasný starobný dôchodok od 1. januára 2005 do 17. apríla 2006 vyplácal neprávom.

Podľa Čl. 20 Správnej dohody ak nositeľ zabezpečenia jedného zo zmluvných štátov spätne priznal dôchodok za dobu, za ktorú už bol poskytnutý dôchodok rovnakého druhu nositeľom zabezpečenia druhého zmluvného štátu, hoci by podľa zmluvy alebo tejto správnej dohody nepatrilo, zúčtuje doplatok tohto dôchodku s dôchodkom vyplateným nositeľom zabezpečenia druhého zmluvného štátu a zúčtovanú sumu vráti nositeľovi zabezpečenia tohto štátu. Obdobne sa postupuje aj v prípade, ak je spätne priznaný dôchodok, pre ktorého výšku započítava nositeľ zabezpečenia pripočítanú dobu alebo náhradnú dobu, hoci táto doba bola už skôr započítaná pre výšku dôchodku rovnakého druhu priznaného nositeľom zabezpečenia druhého zmluvného štátu.

Odporkyňa v mene navrhovateľky uplatnila nárok na predčasný starobný dôchodok u Českej správy sociálneho zabezpečenia v Prahe, o čom upovedomila navrhovateľku listom z 8. júna 2006. Česká správa sociálneho zabezpečenia rozhodnutím číslo 515 111 250/428 z 27. novembra 2006, doručeným odporkyňi dňa 8. decembra 2006, navrhovateľke priznala starobný dôchodok od 11. mája 2005 podľa § 31 zák. č. 155/1995 Sb. a podľa čl. 46 ods. 1 Nariadenia (EHS) 1408/71. Vzhľadom na vyššie uvedený list z 8. júna 2006 odporkyňa nič nebránilo v tom, aby si u Českej správy sociálneho zabezpečenia v súlade s Čl. 20 Správnej dohody bez meškania uplatnila nárok na zúčtovanie doplatku starobného dôchodku s predčasným starobným dôchodkom aspoň za čas od 11. mája 2005 do 17. apríla 2006, keďže v prípade starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku ide o dávky rovnakého druhu, určených na zabezpečenie ich poberateľov v starobe. Z dávkového spisu pritom vyplýva, že žiadosť o také zúčtovanie odporkyňa Českej správe sociálneho zabezpečenia doručila až 7. mája 2007.

Z uvedených dôvodov odvolací súd na rozdiel od krajského súdu dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je v rozpore so zákonom z dôvodov uvedených v § 250j ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p. a preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie v ktorom je odporkyňa viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 O.s.p.).

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo v konaní úspešná navrhovateľka náhradu trov neuplatnila.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2012

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská